

EAL
EESTI ARHITEKTIDE LIIT

Hankija:

PÄRNU LINNAVALITSUS

Suur-Sepa tn 16
80098 PÄRNU LINN, Pärnu Linn

Kaaskorraldaja:

EESTI ARHITEKTIDE LIIT

Põhja pst 27a
10415 TALLINN

Protokollija:

Endrik Mänd
volitatud arhitekt – ekspert, tase 8

ŽÜRII TÖÖ KORRALDUS

Pärnu Linnavalitsuse korraldusega 23.11.2020 nr 711 moodustatud arhitektuurivõistluse kvalifitseerimiskomisjon esitas elektrooniliselt žüriile hindamiseks 7 [seitse] ideekavandit järgmiste märgusõnadega:

1. HYPER
2. KESKPUNKT
3. LOHE
4. MÜÜDIMERI
5. PIKSEL
6. PÄRLIKEE
7. UUS-PÄRNU

Pärnu Linnavalitsuse korraldustega 23.11.2020 nr 711 ja 07.12.2020 nr 757 moodustatud hindamiskomisjon [žürii] kogunes esitatud ideekavandite hindamiseks järgmises koosseisus:

Žürii esimees:

[Romek Kosenkranius](#) Pärnu linnavalitsus, linnapea

Žürii liikmed:

[Henri Eessalu](#) Pärnu Linnavalitsuse planeerimisosakond, linnaarhitekt;
[Karli Luik](#) Eesti Arhitektide Liit, volitatud arhitekt – ekspert, tase 8
[Ülle Maiste](#) Eesti arhitektide Liit, volitatud arhitekt, tase 7
[Terje Ong](#) Eesti Maastikuarhitektide Liit, volitatud maastikuarhitekt, tase 7

Žürii koosolekud toimusid elektrooniliselt [24.03.2021](#), [14.04.2021](#), [21.04.2021](#) ja [22.04.2021](#). rakenduse Microsoft Teams vahendusel.

Žürii lähtus aruteludes riigihanke „[Pärnu Keskväljaku ja Pika tänava avaliku ruumi arhitektuurivõistluse](#)“ [viitenumber [230195](#)] võistluseeskirja punktidest [9.1](#). kuni [9.5](#).

ŽÜRII TÖÖ KÄIK

Esimesel koosolekul tutvus žürii ühiselt esitatud ideekavanditega ning hindas nende üldist arhitektuurset kvaliteeti ja funktsionaalsust ning vastavust riigihanke alusdokumentidele [sh võistlusülesandele]. Arutelu toimus ideekavandite märgusõnade tähestikulises järjekorras.

Žürii otsustas ühehäälselt kaasata oma töösse järgmised eksperdid lähtudes võistluseeskirja punktist 1.15.:

Muinsuskaitse ekspert:

[Helle-Triin Hansumäe](#) Muinsuskaitseamet, Pärnumaa nõunik

Liikluse ekspert:

[Dago Antov](#) Talltech, professor, logistika ja transpordi teaduskeskuskeskuse juht

Kirjalikud eksperthinnangud on lisatud žürii lõpp-protokollile.

Teisel koosolekul tutvus žürii ühiselt ekspertide hinnangutega ideekavanditele aktsepteerides need sisendina ideekavandite edasisel hindamisel. Žürii jätkas ideekavandite sisulist analüüsimist ning, arvestades ekspertide hinnanguid, koostas konsensuslikult esmase pingerea jagades ideekavandid kolme tugevusgruppi.

Järgnevatel koosolekutel arutas žürii süvitsi ideekavandite tugevusi ja nõrkusi hinnates nende arhitektuurset kvaliteeti, funktsionaalsust ja vastavust riigihanke alusdokumentidele, lahenduse terviklikkust ja keskkonda sobivust, sh arhitektuurse lahenduse värskest ja tänapäevasust ning otstarbekust ja realiseeritavust. Arutelude tulemusena määras žürii konsensuse alusel ideekavandite paremusjärjestuse alates kolmandale kohale nomineeritud kavandist, kusjuures ergutusauhinna saanud ning auhinnata jäänud kavandeid omavahel pingeritta ei seatud.

I ja II koha jagamise osas žürii konsensust ei saavutanud, mistõttu korraldati võidutöö valimiseks hääletus vastavalt võistluseeskirja punktile 9.3. Võitja selgus häälte jagunemisega kolm kahe vastu [ideekavandi „Uus-Pärnu“ poolt hääletasid Karli Luik, Ülle Maiste ja Terje Ong; ideekavandi „Lohe“ poolt hääletasid Romek Kosenkranius ja Henri Eessalu].

ŽÜRII OTSUS

Žürii leidis, et kõik hindamiseks esitatud ideekavandid on sisult professionaalsed, sisaldavad põnevaid ja värsked lahendusi, on olemuslikult, kuigi teatavate mööndustega, realiseeritavad ning vastavad riigihanke alusdokumentidele [sh võistlusülesandele].

Žürii otsustas:

1. mitte teha hankijale ettepanekut arhitektuurivõistluse ebaõnnestunuks kuulutamiseks;
2. määrata ideekavandite paremusjärjestus ning jagada auhinnad järgmiselt:

I KOHT | 10 000.- eurot | ideekavand märgusõnaga „Uus-Pärnu“;

II KOHT | 8 000.- eurot | ideekavand märgusõnaga „Lohe“;

III KOHT | 6 000.- eurot | ideekavand märgusõnaga „Pärlikee“;

ERGUTUSAUHINNAD [tähestikulises järjekorras] | à 3 000.- eurot |

| ideekavand märgusõnaga „Keskpunkt“;

| ideekavand märgusõnaga „Müüdimeri“;

3. mitte teha hankijale ettepanekut auhindade määramata jätmiseks või nende ümberjagamiseks.

ŽÜRII KOMMENTAARID IDEEKAVANDITELE

Lähtuvalt arhitektuurivõistluse korraldamise heast tavast annab žürii omapoolse tagasiside esitatud ideekavanditele. Võimalike võistlusele järgnevaid tegevusi silmas pidades on esimese kolme võistlustöö puhul žürii lisanud ka soovitused edasiseks.

„Uus-Pärnu“

- Tugevused:** Väga professionaalne ja julge töö, mis tegelikult ka loob eeldused jalakäijakeskse, inimhõõtmelise tänavaruumi tekkimiseks. Pika tänava hoonestuse suhtes ebaproportsionaalselt lai tänavaruum on uute hoonete lisamisega muudetud Pärnu konteksti arvestavaks, kusjuures autoliikluseks on eraldatud lõunapoolne varjulisem ala ning jalakäijatele põhjapoolne valgusküllasem ala. Keskväljak on kujundatud „Päikeseväljakuks“, mis on kena kummardus Paul von Essenile, Pärnu kaitserajatite uuendajale, kes nimetas Pärnu bastionid taevakehade järgi. Aktiivse spordifunktsiooni toomine Vaasa parki loob pargile uusi kasutusvõimalusi jättes samas alles piisava suurusega ning erinevat tüüpi haljastusega pargiosad. Tänu vee tänava sulgemisele autoliiklusele on park hästi seotud ümbritseva linnakoega, eriti Pika tänava ja Aida tänava kvartalitega. Ühtlasi võimaldab see Kesklinna sillalt saabuva autovoosujuvamalt suunata Laiale tänavale ja loob eeldused autoliikluse loomulikuks vähenemiseks lähipiirkonnas.
- Nõrkused:** Linn on ka varasemalt kaalunud Pika tänava tänavaruumi täiendavat hoonestamist detailplaneeringu menetluses ning sellest piirkonna elanike vastuseisu tõttu loobunud. Selle kavatsuse elluviimine eeldab detailplaneeringu koostamist, mis on võrdlemisi aeganõudev protsess mistõttu avaliku linnaruumi parendamine Pikal tänaval lükkub paratamatult kaugemale tulevikku. Samuti eeldaks see tõenäoliselt linnavara võõrandamist ning erasektori kaasamist lahenduse elluviimiseks. Ideekavandis ei ole rõhutatud jalakäijate eelistusega ühendusi vanalinna ja Aida tänava kvartalite vahel, samuti Vaasa parki läbivaid olulisi liikumissuundi, ehkki vastav potentsiaal on joonistelt selgelt aimatav. Sporditegevuste kavandamisel Vaasa parki on oht, et sellega peletatakse eemale inimesi, kes otsivad pargist pigem rahu ja vaikust, eelkõige eakaid aga ka väikelastega peresid. Liiklusskeemi peamiseks puuduseks on, et autoliikluse kaotamisel Vee tänavalt võib suureneda koormus Akadeemia tänaval ning säilib autoliiklus teatri ees. Samuti tekitab küsimusi parkimisvõimaluste tagamine teatri ümbruses.
- Ettepanekud edasiseks:** Žürii juhib tähelepanu, et Pika tänava keskele pakutud hoonestuse realiseerimine kavandatud mahus on küll võimalik, kuid eeldab eelnevalt planeeringu koostamist. Žürii teeb ettepaneku pöörata enam tähelepanu jalakäijate ühenduste kavandamisele vanalinna ja Aida tänava ärikvartali vahel nii, et ristmikele kujunevad väikesed linnaväljakud Pikal tänaval hõlmaksid ka tänava lõunakülge, mis muide on valdavalt autoliikluseks ette nähtud. Samuti tuleb täiendavat tähelepanu pöörata olulistele [sh diagonaalsetele] liikumissuundadele Vaasa pargis, et tagada vanalinna ja jõeäärsete sihtkohtade parem nidusus. Spordifunktsioonide kavandamisel tuleb lähtuda põhimõttest, et need ei tingiks kõrgete piirdeaedade rajamise vajadust ning suurt mürareostust nagu mitmed pallimängud. Samuti tuleb aktiivalade kujundamisel arvestada erinevate

vanuserühmadega. Parki sobivad sportmängud on näiteks *petanque*, minigolf, lauatennis, sulgpall jms.

Liikluslahenduse kavandamisel võiks kaaluda Vee tänava avatuks jätmist ühissõidukitele ning autoliikluse keelamist Keskväljakul „Endla“ teatri ees, mis võimaldaks hajutada mootorsõidukite voogusid ning vähendada transpordiliikide vahelisi konflikte. See omakorda võimaldaks ehk loobuda bussitaskute ehitamisest ning lisada pikiparkimiskohad Akadeemia tänavale.

„Lohe“

Tugevused: Ideekavandis on püütud võrdse detailsusega tegeleda kõigi võistlusülesandes püstitatud ülesannetega. Selgelt paistab välja autorite püüd luua mitmekesist ja mosaiikset avalikku ruumi, kus pearõhk on selgelt jalakäijal ja kergliiklejal. Olulised liikumissuunad on selgelt välja toodud ja detailselt läbi lahendatud, sillutatud jalakäijate alad jätkuvad olulistes kohtades üle sõiduteede. Pika tänavaga ristuvatest tänavatest on autoliiklus ette nähtud vaid mõnele tänavale, kusjuures jalakäijate liikumissuunad on läbivad ent autode liikumissuunad nihutatud, et vältida „läbisõite“. Loodud on hea ühendus jõeäärse alaga ning vaatekoridor sillalt teatrile.

Analoogselt eelmise tööga on Kesklinna sillalt tulev ja sinna suubuv autoliiklus viidud suuremas osas ühele tänavale, erinevalt eelmisest tööst seekord Vee tänavale. See võimaldab loobuda autoliiklusest „Endla“ teatri ees ning paremini ühendada raamatukogu esise platsi Keskväljakuga.

Peamise promenaadiga ühenduv müüriõik järgib ajaloolist linnamüüri asukohta, kus on ettenähtud eksponeerida linna ajalugu tutvustavaid materjale.

Nõrkused: Ideekavandit iseloomustab eklektilisus ja fragmenteeritus, mille puhul jääb hoomamatuks ühtne suurem linnaehituslik kontseptsioon või idee. Kõik väikesed ruumid on võrdsed, puudub linnaruumis orienteerumist hõlbustav ruumihierarhia. Vaasa park on risti-rästi räsitud, mistõttu loogilised liikumisteed katkestavad teineteist kuniks esmane siht kaob silmist. Üksikud ruumilõigud on detailselt lahendatud ent ei haaku omavahel ega täienda teineteist. Nagu üks žüriiliige väljendus: pakutud lahendus on nagu suveniiripood, kus kõik on olemas, aga „oma“ valida on keeruline ning lõpuks avastad, et kaup on igas linnas samasugune.

Parkimisprobleemide lahendamiseks on pakutud võimalust rajada maa-alune parkla, mis arheoloogilisi piiranguid ja maksumust arvestades on pigem realiseerimatu.

Ettepanekud edasiseks: Edasisel projekteerimisel tuleb linnaruumi fragmenteeritust oluliselt vähendada ning leida tasakaal linnakoe „suure mustri“ ja sinna lõimitud „taskuruumide“ vahel. Kõige rohkem edasi-[või tagasi-]arendamist nõuab Vaasa pargi lahendus, mille lõhutatud, isegi edvistav, struktuur ei meelita inimesi seal hetkel aega veetma – pigem on tegemist läbijooksualaga. Otstarbekas on loobuda maa-aluse parkla rajamisest, selle asemel tasuks kaaluda parkimiskohtade kavandamist marginaliseeritud Akadeemia tänavale.

„Pärlikee“

Tugevused: Loodud keskkond on roheline, mugav ja turvaline. Vaasa pargi säilitatavad valgustid on paigutatud väarikasse kohta, huvitav leid on katendite vuukide kasutamine kujunduselementidena. Pika tänava lahendus on teostatud heal tasemel, ühendused Vanalinna ja Aida tänava vahel töötavad. Pika tänava paviljonivöö on hästi lahendatud, kuid neid võib olla vähem.

Jalgrattateede lahendus on üks põhjalikemaid. Vaasa pargi ja Keskväljaku vastandus on hea leid. Vaasa pargi 45-kraadise struktuuriga ülesehitus on ruumiliselt potentsiaalikas. Tore, et park jääb pargina alles, kavandatud ruumid on meeldiva suurusega. Hea teostuse korral võib jagatud liiklusruum Keskväljakul olla hea lahendus.

Nõrkused: Ideekavand on lahendatud võrdlemisi lakooniliselt, mis tekitab hindajas kiusatuse seda ise ideedega sisustama hakata. Graafiline vormistus on ilmetu ja nõuab hindajalt oskust vaadata „pildi taha“.

Paviljonivöö külgneb vahetult jalgrattateega, mis võib põhjustada asjatuid konflikte liiklejate vahel.

Vaade Kesklinna sillalt teatrile on võrdlemisi suletud, tõenäoliselt selleks, et tekiks hubasem keskväljak. Sõelmete ja muruvuukide kasutamine sillustes on hoolduse seisukohalt pigem küsitav. Pargi ja jõe-äärse vahelised ühendused on keerulised. Väikevorme ei ole detailselt lahendatud ning Vaasa pargi mälestusmärgi eksponeerimist ei ole kajastatud.

Liikluslahendus on pealiskaudne ja kui keskväljaku lahendus välja jätta säilitab pigem olemasoleva olukorra. Viieharuline ringristmik ei loo uut kvaliteeti ja küsitav on, kas eesmärk tagada sujuv ühendus Kesklinna silla ja Laia tänava vahel on tegelikult võimalik.

Ettepanekud edasiseks: Erinevalt eelmisest ideekavandist on käesolev nagu linnaruumiline jute-riie, mis alles ootab tikandit. Linnaruumiline selgroog on paigas, aga lisada tuleb detaile ning disainida ruumielemente. Tähelepanu tuleb pöörata jagatud liiklusruumi lahendustele.

Muutmist vajab tõenäoliselt üldine [auto]liikluse korraldus, mis enim pärsib teiste ruumilahenduste potentsiaali luua hubast, turvalist ja ägedat linnaruumi.

Kuigi ideekavandi tagasihoidlikkus on iseenesest sümpaatne, vajab lahendus siiski suuremat ambitsioonikust, et kujuneda üheks linna esindusruumiks.

„Keskpunkt“

Tugevused: Ideekavandi kõige tugevamaks küljeks on Pika tänava lahendus, mille jalakäijate ruumi loomisel viidatakse tänava ajaloolisele ehitusjoonele ning kunagise Nikolai kiriku asukoht on markeeritud sümpaatse arhitektooniga. Ühendused Vanalinna ja Aida tänava ärikvartali vahel on hästi lahendatud.

Samuti on põhjalikult käsitletud piirkonna liiklusolukorda, nn tavalahendustest on see töö kindlasti kõige läbitöötatum ning võimaldab realselt vähendada autoliikluse osakaalu liikluspildis.

Nõrkused: Kuigi ideekavandis on „suur pilt“ paigas, jäävad mõned ideed siiski formaalseteks. Näiteks võistlustööle nime andnud kontsentriliste ringide kordus on hoomatav küll vahetult teatri ees, aga sisuliselt kaotab oma mõtte pikal tänaval, kus kaare sisuliselt taanduvad lihtsaks triibutuseks ja kaotavad sellega oma esialgse mõtte. Selleks, et idee Vaasa pargis esile tuleks on kavandatud üsna palju sillutatud ala, muutes nii Keskväljaku kui Vaasa pargi

ootamatuks kivikõrbeks, kus puude kasvutingimused on kesised ning erinevatele tegevustele kohta leida on võrdlemisi keeruline. Võib arvata, et selline keskkond on võrdlemisi tuuline ja tolmune.

Vastakaid tundeid tekitab ka Keslinna silla juurde kavandatud paviljon, mis sulgeb vaateid sillalt teatrihoone suunas. Ehk on paviljoni püstitamisega püütud kompenseerida võrdlemisi piiratud ühendust jõe ja pargiala vahel?

„Müüdimeri“

Tugevused: Lihtne, selge ent samas esinduslik lahendus. Töö kõige tugevam element on Vaasa pargi suur veesilm – Müüdimeri – mis kannab endas linna ajalooga seotud lugusid. Väikevormide lahendused on stiilsed, teatrile viitav välisvalgustuslahendus huvitavalt lahendatud. Tööl on oma kindel disainikeel, mis mõjub värskelt. Ruumid on hea proportsiooniga. Keskväljaku lahendus on esitatud töödest üks paremaid. Haljastuse lahendus on mitmekesine, huvitav ja omanäoline.

Nõrkused: Kui eelmisel tööl oli üks paremaid Pika tänava lahendusi ja nõrk Vaasa pargi lahendus, siis selle ideekavandi puhul on pigem vastupidi. Pika tänava aktiivne tänavaruum on hoonetest eraldatud sõiduteedega ning tekib küsimus, kas inimestel on sinna üldse asja? Lisaks surub see sõidutee liiga olemasolevate puude alla elumajade lähedusse, mis ei ole eelistatud ei puude ega inimeste seisukohast. Jalgrattur on liiklejana aktiivsest tänavaruumist ära lõigatud, mis omakorda veelgi suurendab tänava keskel oleva liikumisala irdsust. Teatud ideoloogilise vastuolu võib leida ka ideelahenduse peamise ruumilise objekti – basseini – puhul. Pärnus on nii meri kui jõgi – milleks rajada veel võrdlemisi suur kunstveekogu, mis pealegi ampsab tubli tüki Vaasa pargist sulgedes mõnedki olulised liikumissuunad? Kuigi esitatud linnaruumi lahendusi võrreldi Pompidou keskuse juures asuva purskkaevuga Pariisis ja Ramlaga Barcelonas on kaheldav, kas sarnased ideed toimiksid ka Pärnu keskkonnas.

„Hyper“

Tugevused: Selle ideekavandi tugevamateks elementideks on basseini lahendus ning ettepanek jõulupuu eksponeerimiseks. Eristuvaks ideeks on ettepanek muuta Pika tänava elumajade äärsete elamute esimesed korrused äripindadeks. Selline lahendus on siiski pigem keeruline, sest eeldab tõenäoliselt eraomandi sundvõõrandamist avalikes huvides. Huvitav element on varjualune raamatukogu juures, ent sellegi puhul tekib küsimus, kuidas suhestub see võistluse tulemusel kavandatud hoone arhitektuuriga.

Nõrkused: Ideekavand ei paku uudsust ega oluliselt paremat ruumikvaliteeti. Pikale tänavale on kavandatud vaid üks rida puid, liiklusskeemi põhimõtteliselt ei muudeta – pigem laiendatakse ristmike ja parkimisalasid. Rattatee on paigutatud sõiduridade vahele, mis muudab ratturite elu võrdlemisi ebamugavaks. Pika tänavaga ristuvate tänavatega ei ole praktiliselt tegeletud, ajaloolisi hooned ei ole markeeritud, väikevorm ei ole lahendatud vaated Keslinna sillalt „Endla“ teatrile on suletud.

„Piksel“

Tugevused: Ideekavandi lahenduse aluseks on kahemõõtmeline maatriks, mida on venitatud ja painutatud vastavalt kolmemõõtmelisele ruumile. Võte on iseenesest äraproovitud ja toimiv, ent sellest tõenäoliselt ei piisa ülesande lõplikuks lahendamiseks. Seetõttu mõjub lahendus küll korrektse, ent samas formaalse ja emotsioonituna. Võistlustöö tugevateks elementideks on rattatee lahendus, mis erinevalt teistest töödest oli paigutatud kahele poole sõiduteed. Samuti imposantse vaate avamine sillalt teatri suunas. Sümpaatne on ka Aida tänava pikendus Vaasa parki koos purskkaevuga.

Nõrkused: Kuigi ideekavand toetub selgele ja korrapärasele struktuurile on lõpptulemus hektiline mõjudes ühtaegu üksluse ja närvilisena. Näib, et autorid ise ei ole jõudnud sisemise veendumiseni, kuhu suunas liikuda ning lõpuks jäänud omaenda „pikselduse“ võrku. Vaatamata korrapärale puudub töös sümmeetria ning see tekitab häiriva vastandumise teatrihoone arhitektuuriga. Pika tänava ja keskväljaku lahendus ei ole inimõõtmeline ja sõbralik. Keskväljakule kavandatud kungas evib küll teatud ruumilist potentsiaali, mis aga on jäänud ümbritseva ruumi teiste elementide toetuseta ning seetõttu välja toomata. Liikluslahendus näib lähtuvat sedastusest, et piirkonnas autoliikluse osakaal väheneb sedavõrd, et osaliselt saavad kõik osalised liigelda jagatud ruumis. Samas on ruumilahendused vastuolulised ning pigem genereerivad uusi konflikte kui kujundavad turvalist ja intuitiivset jagatud liikumiskeskonda.

Romek Kosenkranius
žürii esimees

Endrik Mänd
protokollija

26.04.2021